

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ФАКУЛЬТЕТ соціально-психологічної освіти та управління
КАФЕДРА аналітичної економіки та менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ
_____ **Андрій ФОМЕНКО**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжнародні кредитно-розрахункові та
валютні операції
(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь **магістр**
(назва ступеня вищої освіти)
Спеціальність **051 Економіка**
(шифр і назва)
Освітня програма **№ 928 від 01 листопада 2018 р.**
(назва, дата і № наказу про затвердження ОП)
Статус навчальної дисципліни: **обов'язкова**
(обов'язкова або вибіркова)
Мова навчання: **українська**

Дніпро-2019

Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції // Робоча програма навчальної дисципліни. – Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. – 10 с.

РОЗРОБНИК:

Вакулич М.М., доцент, кандидат економічних наук

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. **Каховська О.В.**, професор, професор кафедри обліку, економіки і управління персоналом підприємства, ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», м. Дніпро.
2. **Савчук Л.М.**, професор, кандидат економічних наук, декан факультету комп'ютерних систем, енергетики та автоматизації, ДВНЗ «Національна металургійна академія України», м. Дніпро.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри аналітичної економіки та менеджменту

«27» серпня 2019 р. протокол №1.

Рекомендовано Науково-методичною радою університету

_____ 201_ р., протокол № ____

Схвалено Вченою радою університету, рекомендовано для використання в освітньому процесі протягом трьох років.

«__» _____ 2019, протокол № ____
(до 5 років)

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції**» є формування у майбутніх магістрів знань з теоретичних основ, методичних підходів, а також практичних навичок щодо принципів, прийомів і методів організації та здійснення міжнародних розрахунків і валютних операцій.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» є засвоєння наступних дисциплін: «Ринок фінансових послуг», «Фінанси, гроші та кредит», «Економіка і фінанси підприємства», «Облік і аудит», «Фінансово-економічний аналіз».

Вивчення навчальної дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» передбачає досягнення такого кваліфікаційного рівня підготовки бакалавра, за якого він повинен:

знати:

- 1) особливості здійснення валютних операцій та операцій на ринку фінансових деривативів;
- 2) сутність міжнародних кореспондентських відносин банків;
- 3) особливості організації міжнародних розрахункових операцій банку;
- 4) сутність міжнародних кредитних операцій;
- 5) сутність та особливості міжнародних торговельних розрахунків;
- 6) сутність валютних операцій;
- 7) сутність угод з негайною поставкою валюти;
- 8) загальні характеристики строкових операцій;
- 9) механізм здійснення конверсійних операцій;
- 10) особливості організації міжнародних розрахунків за допомогою інкасо;
- 11) особливості організації міжнародних розрахунків за допомогою акредитива;
- 12) особливості розрахунків під час експортних операцій;
- 13) особливості розрахунків під час імпортних операцій;
- 14) сутність валютних та кредитних ризиків, використання системи захисних застережень, суть хеджування.

вміти:

- 1) здійснити розрахунки за валютними опціонами та ф'ючерсами;
- 2) здійснювати організацію міжнародних розрахунків за допомогою інкасо та акредитива;
- 3) використовувати різні способи страхування валютних ризиків;
- 4) розрахувати крос-курс валюти;
- 5) визначити особливості форвардного та ф'ючерсного ринків;
- 6) здійснювати розрахунок форвардного валютного курсу;
- 7) визначати валютну позицію банку;

8) здійснювати організацію міжнародних розрахунків за допомогою інкасо та акредитива;

9) використовувати системи захисних застережень та хеджування для мінімізації ризиків при здійсненні міжнародних розрахунків.

Професійні компетентності за результатами вивчення «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції»:

ЗК1 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між соціально-економічними явищами та процесами

ЗК2 – Здатність до застосовування концептуальних і базових знань, розуміння предметної області і професії економіста

ЗК4 – Здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології для пошуку, оброблення, аналізу та використання інформації з різних джерел, у тому числі іноземною мовою.

ЗК6 – Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями

ПК2 – Здатність аналізувати і структурувати економічні події та явища з точки зору знання сучасних теоретичних, організаційно-методичних основ економіки;

ПК4 – Здатність до застосування цілісної системи математичних знань, методів математичного моделювання в професійній діяльності;

ПК5 – Здатність правильно оцінювати особливості економічної та фінансової сфер, особливості діяльності окремого суб'єкта економічної діяльності, галузеву і регіональну специфіку;

ПК6 – Здатність виконувати комплексні економічні розрахунки та аналізувати результати діяльності суб'єктів господарювання, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, визначати перспективи їх розвитку;

ПК7 – Здатність здійснювати економічну, фінансову, організаційну діагностику функціонування суб'єктів господарювання за всіма сферами діяльності;

ПК9 – Здатність до опрацювання та використання облікової інформації в управлінні та оціночній діяльності.

Обсяг навчальної дисципліни: Додатки 1.1, 1.2. (оновлюється щорічно).

Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. ВАЛЮТНИЙ КУРС У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ КРЕДИТНО-РОЗРАХУНКОВИХ ТА ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Поняття та види міжнародних розрахунків. Принципи організації міжнародних розрахункових операцій. Способи платежів. Роль національних і колективних валют і золота в міжнародних розрахунках. Валютно-фінансові та платіжні умови міжнародних контрактів як основа міжнародних розрахункових операцій. ІНКОТЕРМС-2000 та базові умови постачання. Валюта ціни та валюта платежу. Умови платежу.

Ризики у зовнішньоекономічній діяльності та їх урахування в міжнародних розрахунках. Роль банків у міжнародних розрахунках. Міжбанківські кореспондентські відносини. Система СВІФТ і принципи її функціонування у міжнародних розрахунках. Умови відкриття, ведення та закриття валютних рахунків. Регулювання міжнародних розрахункових операцій в Україні.

Поняття, види та чинники формування валютного курсу. Режими валютних курсів. Крос-курс та порядок його розрахунку. Валютна позиція банків.

ТЕМА 2. ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС КРАЇНИ

Платіжний баланс і його роль у валютно-фінансових відносинах країн.

Структура платіжного балансу держави і зміст його статей. Регулювання платіжного балансу.

Стан платіжного балансу України.

Методичні підходи щодо побудови платіжного балансу країни та визначення його сальдо. Освоєння методики побудови платіжного балансу за редакцією Міжнародного валютного фонду.

Аналіз та оцінювання структури та динаміки платіжного балансу України.

ТЕМА 3. ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ ВАЛЮТНИХ СИСТЕМ

Поняття і завдання валютного регулювання та валютного контролю. Порядок ліцензування банківських операцій з іноземною валютою. Порядок організації торгівлі іноземною валютою. Порядок переміщення валютних цінностей через митний кордон України. Порядок одержання кредитів у іноземній валюті від іноземних кредиторів.

Еволюція становлення та розвитку валютних систем країн світу.

ТЕМА 4. ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ «СПОТ» ТА «СВОП»

Поняття та види валютних операцій. Класифікація валютних операцій для цілей регулювання. Поточні валютні операції та валютні операції, пов'язані з рухом капіталу. Поточні торговельні і неторговельні валютні операції. Класифікація валютних операцій банків. Пасивні і активні операції

банків в іноземній валюті. Класифікація валютних операцій не фінансових компаній.

Конверсійні операції на валютному ринку «спот». Види та цілі конверсійних операцій. Валютні угоди ТОД, ТОМ та СПОТ. Курс «спот» та фактори, що впливають на його величину. Практика укладання угод на ринку поточних конверсійних операцій. Регулювання банківських операцій «спот».

Валютні операції на строковому ринку. Сутність і цілі форвардних контрактів. Види форвардних контрактів. Форвардні крос-курси. Витрати за форвардною угодою. Процентні форварди.

Операції з валютними ф'ючерсами. Особливості функціонування ф'ючерсного ринку. Відмінності ф'ючерсів від форвардів.

Організація торгівлі опціонними контрактами. Операції із опціонами на валюту. Види валютних опціонів.

Валютні «свопи» та практика укладання угод «своп». Види валютних «свопів». Цілі використання валютних «свопів». Процентні «свопи», їх види та характеристика.

ТЕМА 5. ФІНАНСУВАННЯ ТА КРЕДИТУВАННЯ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Роль кредиту при здійсненні міжнародних розрахунків, його види та зв'язок з умовами платежу. Види банківського кредиту та організація кредитування розрахунків за імпортом. Особливості кредитування на основі векселя. Особливості кредитування на основі акредитива. Особливості кредитування розрахунків на основі банківських кредитних ліній.

Види банківського кредиту та організація кредитування розрахунків при експорті. Операції експортного факторингу. Принципи визначення вартості факторингу. Операції експортного форфейтингу. Принципи визначення вартості форфейтингу.

Операції експортного лізингу. Особливості розрахунків лізингових платежів та ефективності лізингової угоди для банку.

Банківські гарантії та особливості їх використання в операціях міжнародних розрахунків. Типи та види банківських гарантій. Загальні принципи та правове забезпечення банківських гарантій.

ТЕМА 6. СУТНІСТЬ ТА ТЕХНОЛОГІЯ ЗДІЙСНЕННЯ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ

Правила ІНКОТЕРМС та базові умови постачання. Види документів, які використовуються при міжнародних розрахунках.

Комерційні документи. Транспортні документи. Страхові документи. Фінансові документи.

Особливості оформлення та руху документів при здійсненні міжнародних розрахунків.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр).

З навчальної дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» передбачено:

- для заочної форми навчання – (1 семестр) залік.

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

Критерієм успішного проходження Здобувачем підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

За результатами аудиторної роботи здобувач має отримати максимальну кількість 30 балів (кожне заняття оцінюється за п'ятибальною шкалою); за результатами самостійної роботи – 15 балів та за результатами індивідуальної роботи – 15 балів. Таким чином бали за поточний контроль (40-60 балів). Бали за результатами успішного складання екзамену/заліку (20-40 балів).

Критерії оцінювання аудиторної роботи Здобувачів

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
4	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.

3	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками.
2	Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
1	Курсант, студент, слухач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Відсутність на занятті

Критерії оцінювання самостійної роботи Здобувачів

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
11-15	Питання, винесені на самостійну роботу, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі завдання, передбачені самостійною роботою, виконані в повному обсязі. Під час самостійної роботи продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання та розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
6-10	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час самостійної роботи продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
1-5	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; поставлені завдання, передбачені планом самостійної роботи, виконані, деякі види завдань виконані з помилками. Окремі питання засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
0	Здобувач не готовий до виконання самостійного завдання, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.

Критерії оцінювання індивідуальної роботи Здобувачів

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
11-15	Питання, винесені на індивідуальну роботу, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні аналітичні навички та практичні вміння; всі розрахункові завдання, передбачені індивідуальною роботою, виконані в повному обсязі. Під час індивідуальної роботи продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання та розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
6-10	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час індивідуальної роботи продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
1-5	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; поставлені завдання, передбачені планом індивідуальної роботи, виконані, деякі види завдань виконані з помилками. Окремі питання засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
0	Здобувач не готовий до виконання індивідуального завдання, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.

Для навчальної дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: екзамени; заліки; стандартизовані тести; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах; розрахункові роботи тощо.

Додаток 1.1

до Робочої програми з навчальної
дисципліни

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ

_____ **Лариса НАЛИВАЙКО**

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції

(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь магістр Спеціальність 051 Економіка
(назва ступеня вищої освіти) (шифр і назва)
на 2019 / 2020 навчальний рік

Форма навчання ЗАОЧНА Обсяг 4 кредиту ЄКТС (120 годин)
Факультет соціально-психологічної освіти та управління
Курс 1 Групи МЗ-ЕК-921

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практичні заняття	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Валютний курс у системі міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій	12	2	1		1	10
2.	Платіжний баланс країни	18	2	1		1	16
3.	Еволюція розвитку валютних систем	22	2	1		1	20
4.	Валютні операції «спот» та «своп»	22	2	1		1	20
5.	Фінансування та кредитування експортно-імпортних операцій	23	3	2		1	20
6.	Сутність та технологія здійснення міжнародних розрахунків	23	3	2		1	20
	Разом за семестр	120	14	8	0	6	106
	Форма підсумкового контролю	залік					

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри аналітичної економіки та менеджменту

Протокол від «___» _____ 2019, № ____ .

Керівник кафедри

Олена ПАРШИНА

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції

(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь магістр
(назва ступеня вищої освіти)
на 2019 / 2020 навчальний рік

Спеціальність 051 Економіка
(шифр і назва)

Підручники:

1. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: підручник / Л.В. Руденко. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 632 с.
2. Філіпенко А.С. Міжнародні валютно-кредитні відносини: підручник / за ред. А.С. Філіпенка. – К. : Либідь, 2011. – 268 с.
3. Міжнародні економічні відносини: підручник / За редакцією А.П. Голікова, О.А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 602 с.

Навчальні посібники:

1. Бондарчук М.К., Алексеев І.В., Кльоба Л.Г. Банківська система: навчальний посібник. — Львів: Ліга-Прес, 2017. – 246 с.
2. Ковальчук К. Ф. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: навчальний посібник / К. Ф. Ковальчук. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 150 с.
3. Васюренко О.В. Банківські операції: навчальний посібник / О.В. Васюренко. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 318 с.
4. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах: навчальний посібник / А.В. Бурковська, Т.І. Лункіна, – Миколаїв: МНАУ, 2012. – 247 с.
6. Валютне регулювання та контроль: навчальний посібник/ За заг. ред. О.В. Боришкевича. – К.: КНЕУ, 2008. – 400 с.
7. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах: навчальний посібник / А.В. Бурковська, Т.І. Лункіна, – Миколаїв: МНАУ, 2012. – 247 с.
8. Міжнародні розрахунки і валютні операції: навчальний посібник / Н.М. Чиж, Т.В. Божидарнік. - Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2010. – 435 с.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.minfin.gov.ua – Загол. з екрана.

2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.bank.gov.ua – Загол. з екрана.
3. International Monetary Fund [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.imf.org/> – Загол. з екрана.
4. The World Bank [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.worldbank.org> – Загол. з екрана.
5. Federal Reserve All Statistical Releases [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.federalreserve.gov/> – Загол. з екрана.
6. European Central Bank Statistics [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.ecb.int/stats/html/index.en.html> – Загол. з екрана.
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри аналітичної економіки та менеджменту

Протокол №1 від «27» серпня 2019.

Керівник кафедри

Олена ПАРШИНА